

Samferdselsdepartementet

Oslo, 29. august, 2018

Hørings svar «Forslag om rettsmedisinsk obduksjon av alle trafikkrepte m.m.»

MA - Rusfri Trafikk er en landsomfattende, frivillig medlemsorganisasjon som arbeider for rusfri trafikk og trafikksikkerhet.

Vårt langsiktige mål er at ingen skal dø eller bli hardt skadd som følge av ruspåvirket kjøring – Nullvisjonen. Vi arbeider for at ingen trafikanter skal utsettes for medtrafikanter påvirket av alkohol, narkotika og medikamenter.

Vi viser til høring om regelverket og praksis for rettsmedisinsk obduksjon av trafikkdrepte, deres ref. 18/2272, med høringsfrist 24. september 2018.

Rettsmedisinsk obduksjon av alle trafikkdrepte

1. *Overføring av rettsmedisinsk obduksjon til obduksjonslova og pliktregel for å rekvirere obduksjon av trafikkdrepte*

I dag angir strpl. § 228 og påtaleinstruksens kapittel 13 hjemmelsgrunnlag og prosedyrer for politiet og påtalemyndigheten til å begjære rettsmedisinsk obduksjon. Denne foreslås opphevet og overføres til obduksjonslova, samtidig som det foreslås å innføre en pliktregel for politiet til å rekvirere rettsmedisinsk obduksjon av trafikkdrepte ut fra hensynet til trafikksikkerheten. MA - Rusfri Trafikk støtter forslaget om at det bør gjennomføres en rettsmedisinsk obduksjon i alminnelighet for alle trafikkdrepte. Kunnskap om faktisk dødsårsak, også i eneulykker er viktig for å kunne si noe om årsaken til en ulykke. Det vil ikke være tilstrekkelig med likundersøkelse som beskrevet i strpl. § 228 i dag. Erfaringene viser at dagens *bør*-krav har ført til mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Særlig ser vi at mangel på kunnskap om rus i dødsulykker, gir et mangelfullt beslutningsgrunnlag om hvilke tiltak som vil være mest formålstjenlige for å kunne sette inn ytterligere tiltak for å få ned ruskjøringen i Norge. Med dagens obduksjonsprosent så antydes det at rus er medvirkende årsak til minst 21 prosent (gjennomsnitt 2005-2017) av dødsulykkene. Mens i Sverige, som har en obduksjonsprosent på rundt 95 prosent, så lå antall ulykker med rus som medvirkende årsak i 2017 på hele 32 %. Folkehelseinstituttet har da også antydnet at tallet trolig er tilsvarende i Norge. Kunnskap om rus og påvirkningsgrad vil være svært viktig, og, etter vår mening avgjørende for å bestemme retning og vegen videre fremover for Nullvisjon og en rusfri trafikk.

2. *Ny forskriftshjemmel etableres*

Det foreslås å opprette en forskriftshjemmel for departementet til nærmere å regulere rettsmedisinsk virksomhet. MA – Rusfri Trafikk støtter dette og vil understreke at dette vil være av stor betydning for raskt og effektivt å kunne innføre regelverksendringer i fremtiden, ved behov. Et oppdatert regelverk som ikke virker begrensende, er viktig for trafikksikkerhetsarbeidet fremover, og arbeidet for å nå Nullvisjonen.

3. *Bedre samhandling mellom politiet, rettsmedisinerne og ulykkesanalysegruppen*

Kunnskap om årsakene til en trafikkulykke er viktig, og det er avgjørende at den er pålitelig og av høy kvalitet. Hensikten med ulykkesanalyser er å legge til rette for forebyggende trafikksikkerhetsarbeid gjennom organisatorisk læring og sikkerhetsstyring. Adekvat og pålitelig kunnskap er derfor avgjørende for at UAG skal kunne gjennomføre en dybdeanalyse som igjen fører til målrettede tiltak for trafikksikkerhetsarbeidet videre fremover. Det er derfor avgjørende at en får til et bedre tverretatlig samarbeid i dette arbeidet.

Tilgang til helseopplysninger om den trafikkdrepte

4. *Lovfesting av UAG-oppgaven, hjemler for tilgang til obduksjonsrapport og helseopplysninger*

Det foreslås en ny bestemmelse i vegtrafikkloven som lovfester oppgaven til Statens vegvesens ulykkesanalysegruppe (UAG) og hjemler tilgang til obduksjonsrapport og helseopplysninger om den trafikkdrepte. Erfaringer viser at kunnskap om hva som har bidratt til, eller har vært den utløsende årsaken til en ulykke, gir informasjon som benyttes for å redusere antallet trafikkulykker i fremtiden. Det vil derfor etter vår mening være avgjørende fremover at også UAG får tilgang til obduksjonsrapporten og helseopplysninger av den trafikkdrepte. Særlig viktig blir det å få kunnskap om rus, stadfestet selvdrap og illebefinnende som følge av sykdom. Får en bedre kunnskap om rus hos den enkelte trafikkdrepte og tilgang til helseopplysninger vil en kunne sammenholde disse dataene. Dette vil være viktig kunnskap som kan danne beslutningsgrunnlag for innføring av ulike tiltak som alkoholås som alternativ til inndragning av førerkort, alkoholås for alkoholikere og alkoholås i enda flere yrkesgrupper enn kravet som kommer i busser og minibusser fra 1. januar 2019.

I dagens UAG-rapporter finner en at det enkelte år kan være så mange som 10 prosent av de som blir registrert som trafikkdrepte, som skulle vært tatt ut av ulykkesstatistikken. Det er også avgjørende for helsesektoren at en får bedre kunnskap om hvor mange som faktisk tar livet sitt i trafikken. Kun på denne måten kan man få bedre kunnskap til å iverksette tiltak for å redusere antallet selvdrap i samfunnet. Ikke alle som prøver å ta livet av seg i trafikken klarer det, men dessverre så vet vi at de kan drepe uskyldige medtrafikanter i forsøket.

Studier viser også som påpekt i høringsdokumentet, at illebefinnende som følge av sykdom er hovedårsaken til ulykker hvor menn over 55 år er utløsende til ulykken. (Breen m.fl 2018.) Kunnskap fra dødsulykker vil gi oss viten som trolig også kan overføres til ulykker med hardt skadde. Antall hardt skadde har ikke gått ned i særlig grad siden 2010.

5. *Bestemmelse i helsepersonelloven plikter helsepersonell til å utlevere dokumenter til bruk i ulykkesundersøkelsen*

Det foreslås en ny bestemmelse i helsepersonelloven som hjemler plikt for helsepersonell til å utlevere dokumenter til hhv. SHT og UAG til bruk i ulykkesundersøkelsen.

Helseopplysninger kan i enkelte tilfeller gi avgjørende informasjon om årsaken til en ulykke, som selv ikke en obduksjonsrapport kan gi. På lik linje med tilgang til obduksjonsrapporten har en behov for helseopplysninger når det gjennomføres en dybdeanalyse. MA – Rusfri Trafikk er derfor positive til at dette nå foreslås forskriftsfestet. Selvsagt forutsatt at kravet til sikkerhet og lagring av personsensitive data blir ivarettatt.

6. *Sikre gode rutiner for innhenting av helseopplysninger UAG før rapporten ferdigstilles*

Det foreslås at det skal sikres gode rutiner for at UAG avventer endelig obduksjonsrapport før helseopplysninger ev. innhentes og ulykkesanalyserapporten ferdigstilles. Vi ser at UAG-rapporter ferdigstilles før endelig obduksjonsrapport foreligger. Særlig ille er dette for mangel på resultater fra blodprøver som gir svar på om vedkommende er ruset eller ei. Dette er da også trolig grunnen til at vi ser en så stor forskjell mellom russtatistikken i trafikken i Norge og i Sverige. Dette gir manglende beslutningsgrunnlag for aktuelle tiltak, og konsekvensene kan bli at vi bruker ressurser på feile tiltak, i mangel av pålitelig kunnskap.

7. *Hensynet til de pårørende*

Det har i de senere årene vært økt fokus på pårørende og deres informasjonsbehov, bl.a. opplysning om at UAG rapporten er tilgjengelig ved forespørsel til Statens vegvesen. Det er da også en av grunnene til at Statens vegvesen har lagt seg på en åpenhetslinje i forhold til deling av UAG-rapporter. Informasjon om dette finnes på SVV sine egne nettsider. Vi vil påpeke at på lik linje med at Statens vegvesen informerer om at pårørende og andre kan få tilgang til UAG-rapporten, så bør politiet også arbeide ytterligere for at det skal bli enklere for pårørende å få informasjon om politiets etterforskning og muligheten for å få tilgang til obduksjonsrapporten. Det kan for eksempel utarbeides informasjonsmateriell på internett eller i form av brosjyrer, som pårørende får av politiet.

MA – Rusfri Trafikk har de senere år frontet viktigheten av at alle trafikkdrepte bør obduseres rettsmedisinsk, og avslutningsvis sier vi oss tilfreds med at et konkret forslag endelig foreligger, og vi ser fram til en snarlig gjennomføring i praksis.

Med vennlig hilsen
MA – Rusfri Trafikk

Elisabeth F. Kristoffersen
Generalsekretær

Anne Beate Budalen
Rådgiver trafikksikkerhet